

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Emberi elősdiék.

Irta: Ugron Zoltán.

Régi kuruzsló asszonyok beteges embereknek ezt ajánlották: feküdjék rühösnek ágyába, vagy igyekezzék tetűt felszedni.

Habár némely gyógyszerész is tudományos alappal — ezt sohasem hallottam, hogy megálljon a modern gyógytudomány világításában, de sőt az még a pióccát is kiküszöbölte.

A pióccát az államéletben a nemzeti abszolutizmus képviseli, mert az annak felel meg. Tudniillik a bővérű részeket leszívja s ezért a szervezetet rendben tartja — mondják.

Na hát akinek kedve van, vegye be ezen gyógymódot! Az ellen azonban tiltakoznunk kell, hogy köztünk a rüh- és tetű-kura járja, mert ez megfertőzi a környezetet s az is kap belőle, aki nem kér.

Azon kétes elemek, melyek a kamarilla reánk bocsátott, a felsorolt elősdiék minden ismérvével bírnak. Ragadósak, sokat tojnak s hihetetlen módon szaporak, ha létfeltételeiket megkapják.

Hála Istennek nálunk eddig létalapot nem kaptak, mert csak teoriában hirdették, hogy ők gyógyszeresek. Most azonban azon javakat, mik a közkormányzatra vannak bízva, a velők való elhálásért kezdik osztogatni.

Gyűjtögetik össze a népet; magokat ajánlván fel irul minden bajára.

Akit szorít a csizma, nem szokta megnézni, hogy ki huzza le, csak hogy lehúzzák. — De sem dühös kutyának, sem farkasnak nem nyújtjuk oda csizmánkat, mert az lábastól együtt lerágja. . . . Éppen így vigyázzunk és ne keressünk ezen ürbelű elősdiéknél sebeinkre irt, mert ezeknek csak óráik és napjaik vannak s ezért — dühösök, s mert gyökeret nem tudtak verni — farkasmódra — éhesek.

Várni kell a gazdasági és egyéb bajainkkal. Függesszük fel anyagi érdekeinket addig, míg természetszerű, rövid életüket leélik, de azt ne engedjük, hogy belénk tojva — szaporodjanak.

Esztendő s tetűt még senki sem látott.

Mi pedig ahogyan megváltunk 3 hóig úgy, hogy a mostani közkormányzat javait nem élveztük,

megleszünk még egy ideig. Használjuk fel ezt az időt arra, hogy égető szociális kérdéseink és anyagi életünk létfeltételeit a jelen hatalom igénybevétele nélkül megállapítsuk, megtanácskozzuk — s akkor játék dolga lesz a nemzet testéből kinőtt jövő kormányának azokat dűlőre vinni.

A történelem tanulságait: számba kell venni. Egy politikai tekintetben reorganizált nemzet hihetetlen munkára képes. Napok pótolnak esztendőket. De amely nemzetet erkölcstelen erők tartják lekötve, ha a láncok aranyból volnának is, elsenyved. . .

A politikai helyzetről.

Andrássy bécsi utja.

(D.) A született vak a világosságot, a jól lakott ember az éhést, az elégedett a nyomorban levőt hamarabb megérti, mint a bécsi udvar a magyar alkotmányos törekvéseket.

A magyar nemzet 400 éve mutogatja nyílt sebeit, nem talál irt reá, sőt legtöbbször új sebet ejtenek melléje és ha békejobbot nyújt, azt meg-lazulásnak, gyengéségnek tekintik.

Az újabb keletű nemzeti mozgalom vezetői, hogy az annyi hirdett fájdalom és nyomor felidézésével ne vádoltassanak, bár szeptember 23-án megalázással kellett el-nagyniok a császári palotát, valószínűleg Bécs sugalmazására újabb kísérletet tettek a béke helyrehozása érdekében. Előterjesztették a feliratnak megfelelő véleményes javaslatukat. Andrássy gróf volt a vezér-bizottság képviselője.

A király szóval tett és írásba foglalt nyilatkozatába katonai téren semmi engedményt nem hajlandó adni és ragaszkodik a Tisza István idejében tett kilences bizottság javaslatához, jelvényekül az eddig használtakat fogadja csak el; gazdasági téren semmi újítást el nem ismer, a külügyi képviselő is marad a régi formában.

A vezérbizottság ezzel szemben a béke kedvéért egyelőre lemond a katonai követeléséről, de elvei fenntartásával kabinetalkitást vállalva, a választási törvény széleskörű módosítása után a katonai kérdések elbírálását a nemzetre bizza, de ugy gazdasági, mint külügyi képviselőre vonatkozó követeléseit fentartja.

A király értekezve Ferenc Ferdinánd trónörökösével, ki állítólag a főhercegek élén a legutolsó el-lelfelelünk és értekezve a mi kedvelt barátainkkal: Goluchovszky, Pitreich,

Gautsch és Fejérváry urakkal, misem természetesebb, hogy Andrássynak ugyanazt adta tudtára, a mit szeptember 23-án a vezér-bizottságnak. A béke el van temetve.

Nem látjuk sehol leírva, de nézetünk szerint értésére adta a nemzetnek azt is, hogy „te éretlen nemzet, amíg egymás között meghasonlotok, magatok felett megtüritek az abszolutizmusra törekvő kormányokat és azok komisz eszközeit: a megyefőnököket és amíg egy test, egy lélek nem lesztek, egy szóval a míg 48-as függetlenségi nem lesz belőletek, addig én korlátlanul rendelkezem veletek, kötelességek csak egy van, a szolgálai engedelmség mindaddig, amíg mozogni bírtok.”

Az oroszán, a számár és a farkas.

A király tehát nem enged, marad a régi. Én nem tudom elítélni, hisz minden uralkodó törekvése a királyi jogokat legszélesebb körre terjeszteti. Ha ez sikerül a nemzet gyengeségének és a rossz tanácsadók tag lelkiismeretének és hibájának tudhatjuk be.

„Egyszer egy oroszán, egy számár és egy farkas gyónni mentek. Az oroszán azt mondá, hogy minden állatot fölfalt, a melyeket útjában talált. Ez önnek meg van bocsátva, mondá a gyóntató, mert ön király és önt erre természete ösztönzi. A számár alázatos léptekkel közeledvén, elmondá, hogy egykor majd meghalván éhen, ura csizmájából egy keves szalmát evett meg és már most azon aggódik, hogy ura nem e miatt kapott-e náthát. A gyóntató magát illetéktelennek nyilvánítá ily nagy bűn megítélésére és a püspök elé küldé. Ezután a farkasra került a sor, ki vezeklésül azon világos rendeletet kapta, hogy sohase egyék többet vacsorára, mint hat garas árát. E rendelet után néhány nap múlva, amint az éhség hajította, egy borjas tehénnel találkozott. A nyelve folyt a jó falatok után, de a gyóntatójától való félelem visszatartotta. Végre elhatározta, hogy lelkiismeretét teszi bírónak ez esetben. Megkérdezvén ezt, azt a feleletet kapta tőle, hogy a téhen semmi esetre sem ér többet negy garasnál és a borjut ennek felére becsülvén, az egész ár nem mulja felül a gyóntató által kiszabott árt. Aztán megette mind a kettőt és lelkiismerete igen nyugodt volt.”

A békétárgyalás okmányai.

A vezérbizottság elhatározta, hogy közzé teszi Andrássy Gyula gróf szóbeli előterjesztéseit s a vezérbizottságnak ezekre hozott határozatait, a melyek megvilágítják

a nemzet előtt a legközelebb le-folyt tárgyalásokat.

1. A király első üzenete.

A király fölszólította a koalíciót, hogy a kilences-bizottság által javasolt s a király által elfogadott katonai program alapján kormányt alakítson.

Kijelentette ő felsége, hogy a nyelvkérdésben semmi engedményt nem tesz. Saját címerét fogja megállapítani, a melyet közös intézmények viselnének.

A katonai pörrendtartásban a magyar nyelv megfelelő érvényesülése ellen kifogást nem tesz.

A gazdasági kérdésben azt hangsúlyozta, hogy az új vámtarifa elfogadását és a külfölddel már megkötött szerződések elfogadását kívánja.

2. A vezérbizottság határozata vagyis válasza ez:

A parlamenti többség szövetkezett pártjainak vezérő-bizottsága az ő felsége által megjelölt alapot nem tartja olyannak, a melyre állandó, sikeres kormányzást és tartós parlamenti békét fektetni lehetséges. Jelesen nem fogadhatja el a katonai kérdés megoldásául azokat, a miket e tekintetben a királyi üzenet tartalmaz. Állandó kormányzat és tartós parlamenti béke a vezérő-bizottságnak meg nem ingatott meggyőződése szerint csakis a koalíció által föllállított és a föliratban megjelölt egész munkaprogram alapján érhető el, mely mellett magától értetődileg a szövetkezett pártok mindenike saját programját teljes ép-ségben föntartotta.

A vezérő-bizottság tehát egész kiterjedésében föntartja ezt a munkaprogramot. Tekintettel azonban az ország súlyos helyzetére s ő felségének kifejezetten hozzánk intézett fölszólítására, kész a szövetkezett pártoknak olyan előzetes megállapodásokat ajánlani, a melyek alapján a koalíció elveinek föladása nélkül, a kormányt elvállalhatja és hogy az alkotmányos tényezők szabályszerű működését helyreállíthassa, a köztük való megegyeződést nemzeti alapon előkészítse.

Ezek a megállapodások elvileg nem egyeznek ő felségének álláspontjával, de gyakorlatilag ezzel számolnak és ennek ellenében azt tűzik ki föltételül, hogy ő felsége ne követelje a koalíciótól saját elvi álláspontjának megtagadását, a mit a koalíció nem csupán a politikai tisztességre, de még inkább a parlamenti alkotmány sértettségére való tekintettel semmi körülmények között sem tehetne s ebből folyólag

hatalmazza föl a kormányt annak kijelentésére, hogy ezt az elvi álláspontot egész kiterjedésében föntartja.

A koalíció munkaprogramjának gazdasági része, a mely ellen ő felségének ismételt kijelentései szerint elvi kilógása nem volt, tudniillik Magyarország közgazdasági önállósága abban a kiterjedésben, melyet az európai közgazdasági politikának időközben történt kialakulása megenged, tényleg megvalósítandó.

Ennélfogva:

Vámszövetséget Ausztriával nem kötünk, hanem hajlandók vagyunk vele a kölcsönös szabad forgalom alapján kereskedelmi szerződést kötni a német szerződés lejártának idejére.

Az autonóm vámtarifát törvénybe iktatjuk, de nem mint osztrák-magyar, hanem mint magyar vámtarifát. Az idegen államokkal pedig szerződéseinket indentikus tartalommal bár, de önállóan és mindenkor, a mikor a hivatalos szöveg nem francia, hiteles magyar szöveggel kötjük. A már megkötött szerződések ratifikációját is ebben az alakban eszközöljük.

A valuta rendezését és önálló magyar bank létesítését sürgősen munkába vesszük, az előbbi haladéktalanul, az utóbbit pedig a főnálló törvény által megengedett legrövidebb idő alatt megvalósítjuk.

A koalíció munkaprogramjának katonai részét is kifejezetten föntartjuk; a megalakítandó kormány lörekvéséül fogja vallani azt, hogy ő felségét e programnak megnyerje; de nem tűzzük ma a kormányalakítás föltételéül annak megvalósítását, hanem függővé tesszük ezt a követelést a nevezett újabb akaratnyilvánításától, melyet a kellő alapon előkészíteni a kormánynak sürgős főadata lesz.

Beleegyezőnk ebbe a halasztásba, mert tiszteletbe tartjuk ő felségének nyilvánvaló kételyeit az ily irányban megnyilvánult nemzeti akaratnak teljessége iránt és mert magunk is helyesebbnek tartjuk, hogy a nemzetnek alkalom adassék akaratának olyan nyilvánítására, mely szélesebb

alapon és a helyzet teljes ismeretében történnek.

E végből a kormány haladéktalanul kezébe fogja venni a választási reform ügyét és a kellő alapossággal megegyeztethető legrövidebb idő alatt annak széles alapon való keresztülvitelét fogja a törvényhozástól kérni, azután pedig a nemzet megkérdezését kezdeményezni. Azon idő alatt pedig, a mely addig eltelik, a kormány teljes mértékben igénybe fogja venni a belügyekben az ő felsége által ugyanis elismert cselekvési szabadságot, úgy a végrehajtó hatalom gyakorlása, mint a törvényhozási kérdés terén. Közgazdasági, szociálpolitikai és egyéb belügyi reformok keresztülvitelére, különösen pedig alkotmánybiztosítékaink és önkormányzati intézményeink megerősítésére.

Mindenekelőtt pedig teljesíteni fogja azt az elengedhetetlen erkölcsi kötelességet, a melyet egyébiránt a képviselőháznak mult évi június 21-iki határozata is megállapít, hogy az alkotmányellenes kormány által üldözött tisztviselőknek teljes erkölcsi és anyagi elégtételt szolgáltatson.

Magától értődik, hogy abban az esetben, ha ilyen alapon megegyezés létesül és parlamenti kormány alakul, a többség gondoskodni fog az állami élet rendes menetének folytonosságáról, annak minden ágában, tehát a rendes ujoncjutalék megszavazásáról, valamint a hadseregnek a jelenlegi keretekben mozgó költségvetéséről is; továbbá, hogy a kormány haladéktalanul keresztül fogja vinni azokat a nemzeti irányú katonai reformokat, a melyekre nézve ő felsége beleegyezését már megnyertük, vagy megnyerni fogjuk. Ide azonban nem érthetők a jelvény és címerkérdés azon megoldása, a melyet a király üzenete tartalmaz s a melyet a vezérbizottság kénytelen közjogi szempontból elfogadhatatlannak nyilvánítani.

3. A második királyi üzenet.

Miután a koalíciónak Andrássy gróf által előterjesztett javaslatairól a beható vizsgálat kiderítette, hogy

azok a király álláspontjának elutasítását tartalmazzák, Andrássy gróf működése befejezettnek tekintett.

4. A vezérbizottság határozata.

A fentebbi közleményekből meggyőződhetik a nemzet, hogy a vezérbizottság egy tisztességes kibontakozás érdekében megtett mindent, a mit elföladás nélkül megtehetett, a koalíció munkaprogramjának közvetlen végrehajtását annak csupán gazdasági és belügyi részében követelte, itt is számolva az európai gazdaságpolitikai helyzet kialakulásával. A katonai kérdésben pedig a koalíció álláspontjának teljes föntartásával följajlanotta a nemzet egy újabb döntésének bevárását is egy széles alapon reformált választási törvény alapján, melynek első sorban való keresztül vitelére vállalkozott, honóralván ezzel a király elutasító álláspontjának azt az indokát, melyet föltételeznie kellett, mivel egyedül ez az indok felel meg alkotmányunknak, hogy tudniillik, ő felsége kételyt táplál az 1905. évi választásoknál megnyilvánult nemzeti akarat valódi értelmé, teljessége, állandósága iránt.

Ezt az ajánlatot ő felsége a vezérbizottság legmélyebb sajnálatára egyszerűen visszautasította és elvágta a további tárgyalás fonálát.

KÜLONFÉLEK.

Keserű pohár.

(Bordal „Bánkban”-ból.)

Paródia.

Ha végső reményed
Mindig Bécs-be vetéd,
Mely alkotmányodat
Galádul tépi szét;
Hazug szeme, hazug szája
Zsarnok volt mindenütt.
Lelked sokszor megsebezve
Szívedbe sebet üt:
Gondold s ne alkudjál,
Örökké az osztrák sem áll;
Elpusztul e rongy söpredék,
S nem marad meg a „szemét nép”.

Ha eddig csüggtéél is
Rajt' mint barátodon,

Tudd meg, hogy veszélyben
Becsület és a hon;
És ő törvénytíró lábát
Tapodja szivedig.
Mig ősi alkotmányod
Végre összeomlik:
Gondold s ne alkudjál,
Örökké az osztrák sem áll;
Elpusztul e rongy söpredék,
S nem marad meg a „szemét nép”.

Ha századokon át
Küzdöttél jogodért,
Vagy az osztrák miatt
Ontottál magyar vért,
S az gazul így fizeti meg
Lojalitásodat,
Ne légy ez aljas, gyávának
Tovább is áldozat;
Gondold s ne alkudjál,
Örökké az osztrák sem áll;
Elpusztul e rongy söpredék,
S nem marad meg a „szemét nép”.

Ha nemzet-testeden
Drabantok férge mar,
S elárul hűtlenül
Sok hitvány gyázmagyar,
A jog, törvény és igazság
Rongyokra tépve van,
S hívni e pusztulás után
Késő vagy hasztalan;
Gondold s ne alkudjál,
Örökké az osztrák sem áll;
Elpusztul e rongy söpredék,
S nem marad meg a „szemét nép”.

S ha bánatod között
Testvér testvért véd,
Hazánkra földerül
A várt függetlenség;
Tegy végre merészet s nagyot,
Ne sajnáld éltedet;
Nincs veszve még A
Ha el nem csüggedett.
Gondold s ne alkudjál,
Örökké az osztrák sem áll;
De amig él és amig all,
Pusztit s őt, mint a döghalál.

K. Mártonffy Imre.

— Kossuth Ferenc diszpolgársága.

Szekelyudvarhely város küldöttsége folyó hó 4-én d. e. fel 11 órakor tisztelgett Kossuth Ferencnél s adta át neki a diszpolgári oklevéllel együtt az itthon maradt szekelyek szívből jövő üdvözlését. A küldött-

A „SZEKELY-UDVARHELY” TARCAJA.

A szekelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(Minden jog föntartva.)

(9. folytatás.)

A hat szék kapitányi hivatala vagy a generalis capitaneus,⁷⁷ a régi szekely tisztviselőtől sokban elütött; mintegy közeledett a régi szekely ispánéhoz, comes sicularum. Mint a 6 széknek kapitánya vagy a szekelyek főkapitánya,⁷⁸ természetesen ő maga volt a főparancsnoka a szekely fölkelő seregnek és olykor fejedelmi megbízásból, végzett másnemű teendőket is. Kétségtelen, hogy János Zsigmond alatt az volt feladata, hogy a szekelyeket tartsa féken, zabolázza. János Zsigmondtól Báthori Zsigmondig ilyen főkapitányok sehol sincsenek oklevélileg említve. Teendőiket többnyire Várhegy és Székelytámadt kapitányaik látják el, kik egyszersmind egy vagy több szék királybírái.

1601-ben Báthori Zsigmond jogot enged a szekelyeknek, hogy a széki főkapitányokat újra maguk közül válaszzák. Évenként három-négy tekintélyes embert választanak ki, kik s küldjék el a fejedelemhez, ki aztán közülök kettőt, aki neki legalkalmasabbnak látszik, kiválaszt és megteszi aztán főkapitánynak.⁷⁹ Ez a jog azonban, a mint adatokból

látszik, nem igen érvényesülhetett azután. 1609-ben pl. Báthori Gábor alatt a szekelyek generálisa egyszersmind a 3 szék kapitánya és egy fejedelmi tanácsos, Petky, Udvarhelyszék kapitánya.⁸⁰ A fejedelem kinevezési jogát mindenekelőtt az approbáták és Compilaták igazolják;⁸¹ I. Rákóczy György idejében csak annyit vettek be a törvények szerint a választási föltételek közé, hogy a széki kapitány születésre nézve mindenkor szekely legyen s hogy megfelelő vagyonnal kell bírnia. Több hivatalnak azonban egy személyre bizását, amint az sok ideig szokásban volt, az 1674-iki országgyűlés végzése szerint a fejedelemnek kerülnie kell.⁸²

A kapitányok hivatalba lépésekor a fejedelemnek és a hazának tettek hűség esküit s ezeknek esküdtették meg ők aztán az alsóbb hivatalnokokat is.⁸³

1601-től 1691-ig mindegyik főszéknek hát rendesen egy főkapitánya és egy vicekapitánya is van.⁸⁴ A három Sepsi, Kézdi és Orbai szék közönségesen egy főkapitány alatt áll.⁸⁵ Ritkán fordul elő, hogy fővagy anyaszék egy főkapitány alatt álljon, mint pl. Maros- és Udvarhelyszék 1642-ben.⁸⁶ 1643-ban I. Rákóczy György kinevezi a fiát szekely generálisnak és Udvarhely és Háromszék főkapitányának.⁸⁷

A fűszékek az anyaszék kapitányának vannak alárendelve.⁸⁸ A szekelyek főgenerálisa hivatal is megvan és fennáll ezen egész időszakon keresztül.⁸⁹ Mint ilyen azonban akkor volt ő mégis főgenerális s látta el egy széki kapitány teendőit is, mikor őt erre egy vagy több székben különösen kinevezték.⁹⁰

A széki kapitány hivatali teendőit az 1562-ik év rendelkezései látszólag nem érintették. Továbbra is a kapitány maradt a szék főparancsnoka, részt vesz a királybíróval a széki törvényszék üléseiben s vele együtt gondoskodik az ítéletek végrehajtásáról.

Hatásköre mindenek fölött mégis katonai volt ebben az időszakban. 1592-ben panaszkodik az országgyűlés a miatt, hogy a kapitányok löfőknek tesznek meg olyanokat is, akik ebbe a rendbe sem személyök, sem fegyverzetők szerint nem valók; meghagyja hát nekik, hogy hazamenetelök után 15 nap alatt a királybírókkal együtt szigorú hadiszemlést tartsanak, vegyenek jól szemügyre embert és fegyvert és az ujonnan csinált löfőköt azokat, akik nem oda valók, tegyék le, degradálják, hogy ezzel a többieket is jobb előkészületre szoríthassák.⁹¹ Az 1602-ik év országgyűlési végzése szerint a kapitány a király-

bíróval együtt ügyeljen arra, hogy az ősjobbágyok földesuraik iránt tegyék meg a kötelességüket s hogy egy-két hatalmasabb ember ne huzza-vonja a többi szekelyt, s vitás jöszág-ügyekben szolgáltatassanak nekik igazságot. Továbbá gondoskodjanak alkapitányok és hadnagyokkal együtt arról, hogy a hadba induló szekelyek el legyenek látva ételmi szerekekkel; ők lakolnak meg, ők a felelősek minden a sereg által okozott károkért.

Az adók behajtása a kapitányok és királybírók feladata és ők tartoznak a fejedelmi felügyelőnek (inspector) azokról számot adni. Részt vesznek az elsőkött jobbágyok felett való bíráskodásban is.⁹² Az 1600-ban, a szekely fölkeléskor elkövetett károk miatt a panaszok a kapitány vagy királybíró előtt tárgyalandók. Háromszékre nézve elhatároztatik továbbá, hogy amint régebben és a többi székben volt szokásban, úgy mostantól fogva Háromszéken is legyen egy bíró a kapitány mellett a törvényt napok tartásakor és ez a bíró aztán engedelmeskedjék a kapitánynak.⁹³ A kapitány kötelességévé tétetik az is, hogy ő a királybíróval együtt az 1600-iki lázadás után a szekelyek lefegyverzését keresztül vigye.⁹⁴

(Folyt. köv.)

ség szónoka Gotthárd János polgármester volt, aki rövid, de meleg hazafias érzéstől áthatott beszéd kíséretében nyújtotta át az ellenzék vezérének a művészi kiállítás oklevelét. Megköszönte a szónok Kossuth Ferenc eddigi hazafias működését s a nemzeti ügy érdekében való buzgó fáradozását és egyszersmind arra kérte a magyarok Istenét, hogy a nemzet jeles vezérét a törvények- és az alkotmányért való küzdelem lankadatlan tovább folytatásában a haza javára megsegítse. Kossuth Ferenc az örömtől meghatva vette át a székelyudvarhelyi polgárság szeretetének és bizalmának külső kifejezését: a diszpolgári oklevelét. Kijelentette, hogy mindig büszke lesz arra, hogy Székelyudvarhely város polgára lehetett. Kérte a jelenvoltakat, hogy bizzanak meg benne és a szövetkezett ellenzékben ezután is, mert ők a haza sorsát szívükön viselik s a kibontakozásnak csak azt a módját fogják elfogadni, amely a nemzetet minden tekintetben kielégíti. A nemzet jogából soha sem engednek. Az országos képviselők közül jelen voltak: Sághy Gyula, Szathmáry Mór, Malatinszky György és Burgán Aladár. A küldöttség tagjai a polgármesteren kívül: Balássy Dénes, Dézsy Balázs, Jakabos Miklós, Orosz Lajos, Dr Pál Ernő, Simó Mátyás, Solymossy Endre, Soó Gáspár, Szakáts Gyula, Szebeny Antal, Ugron Ákos, Dr Valentsik Ferenc és Zakariás Antal voltak.

— **Március 15.** 1848. március 15-ikének közeleg az 58-ik évfordulója. Talán soha sem volt nagyobb és szebb alkalom arra, hogy a székelység összes városai- és falvaiban végig zengjen a lelkes dal: „Kossuth Lajos azt izente — — Mindnyájunknak el kell menni... Vissza idézni a hálás utókor fiait és honleányainak szívébe a nagy időket, melyben egy szívvel és lélekkel esküdt a magyar: „Rabok tovább nem leszünk! Ne legyen méltatlan apáinkhoz, ne legyen kishitű Székelyföldünk egyetlen lakója sem, hiszen a hazaszeretet talán csak bűn nem lehet! Nyilatkozzanak meg a székely-magyar szívek a szélrőzsa minden irányában, merítsünk erőt a kilátásba helyezett és küszöbön álló mérhetetlen nyomor és szenvedés elviseléséhez! Hiszen ezt is szeretett, édes magyar hazánkért tesszük. A március 15-ikét rendező bizottságok megalakításához kezdjenek hozzá az arra hivatott vezető férfiak haladéktalanul. Készítsük elé idejében a dicső nap méltó megünnepeléséhez honfitársainkat. Ne legyen egyetlen város, sem község, ahol a lakosság március 15-ikét nem ünnepezné. Ha valaha szükség volt népünket felvilágosítani a küszöbön álló eseményekről, úgy annak most van és lesz az ideje. Erre pedig a tavasz ébredése legjobb alkalom. Össze gyűlve, a többi hazafias dalok között időszórúnek tartjuk elnekelni: „Szabad hazánkat, oh add vissza nekünk! Azonban ezt feltétlenül kövesse: a „Megbűnhődte már e nép a multat s jövendőtl! Föl tehát és emlékezzünk március 15-ikére!..

— **Ugron Gábor székely ünnepi szónok.** Székelyudvarhely város

függetlenségi és 48-as Kossuth-párti hazafias polgársága nagy ünnepre készül. A székely anyaváros közönsége folyó évi március 15-ét, a magyar szabadságharc 58-ik évfordulóját, az eddigénél is kiterjedtebb és impozánsabb módon kívánja megünnepelni. Ezen irányban már a mozgalom megindult. Ugron Gábor országgyűlési képviselőt, a székelység lánglelkű szónokát kéri fel ünnepi szónoknak, aki bizonyára méltányolni fogja székely testvéreinek ohajtását és elfogadja a meghívást. Városunk hazafias közönsége ezzel is manifestálni ohajtja azt az őszinte ragaszkodást, melylyel Ugron Gábor iránt nemcsak az egész ország, hanem a székely nemzet is mindenkor viseltetett. Hiába törekedtek politikai ellenségei Ugron Gábort megsemmisíteni. Elveszítette ő anyagi javait, de igaz hazafisága megmaradt; lelkét, fényes tehetségét most is a magyar haza védelmének szenteli. Ezt a legmegátalkodottabb gonoszteyök sem rabolhatták el tőle és tőlünk. Pedig ugyancsak megpróbálták!..

— **A székelyudvarhelyi Székely Dalegylet** folyó évben a március 15-iki ünnepély rendezését átengedte városunk hazafias közönségének, függetlenségi polgárságának, olyformán, hogy az önkéntes adományokból befolyó összeg az agyagfalvi székely emlék és a városunkban felállítandó Kossuth Lajos szobra javára fordíttassék. A Székely Dalegylet kedden este Dr Ráczkövy Sámuel elnök vezetése alatt tartott választmányi ülésén Burger Arthur alelnök elnökletével egy négy tagú bizottságot küldött ki, hogy Vajda Ferencnek, a szövetkezett ellenzék ügyvezető elnökének határozatát tudomására hozza s a program összeállítására hozzá s a program összeállítására körül segédkezzék. Az ünnepélyen a Székely Dalegylet Paál Sándor karnagy vezetésével szintén közreműködik.

— **O quanta species, cerebrum non habet.** A haladó-párt tanembere szörnyen szívére vette lapunk közlebbi számának egyik „Glosszá”-ját. Igen prűszköl a tudatlanságát ért találó kritika miatt. Hogyis ne, hiszen ő néptanító volt, tehát méltán tarthatja magát külön tudósnak akárkinél és természetesen a fölött való haragja is, hogy valaki, aki soha sem volt tanító, szemébe meri mondani e jeles, tudós tanembernek, hogy a tudománya bizony fogyatékos. Hogy meri valaki azt tanítani, aki fel van jogosítva nemcsak arra, hogy 6—12 éves gyermekeket tanítson, hanem még arra is, hogy a többi tanítókra felügyeljen és fölöttük baskodjék. Büszkén kiáltja világga, hogy a magyar közjogot az ő népiszkolás tanítványai is jobban tudták, mint lapunk „Glosszá” írója. No ha jobban tudták, miért nem tanult tőlük, mert ő bizony nem tudja. Ugy járt különben e kirohanásával a jeles tanember, mint az egyszeri szabólegény, aki franciául akarván tanulni, megtanult — tótul. A mi szabólegényünk — pardon, tanemberünk — is ráfogja a „Ne sutor ultra crepidam” latin idézetre, hogy az — francia. Erre aztán mi sem mondhatunk egyebet, mint a római költő rókája az üres álarcra — szintén „franciául”: O quanta species,

cerebrum non habet!... Hogy mi ennek a jelentése azt most nem mondjuk meg. De ha kíváncsi rá a tanember ur, kérdezze meg akár melyik iskolásgyerektől. Addig azonban a közjognak hagyjon békét.

— **Tenyészállat kiállítás és vásár.** Az udvarhelyvarmegyei Gazdasági Egyesület Székelykeresztúrott ez évi február 28-án és március 1-én megtartja bika- és üszökiállítását. Az erről szóló tájékoztatót közlebből hozni fogjuk lapunkban.

— **„O sancta simplicitas!”** A helybeli haladópart bölese szerint, ez is franciául van. De ezen nincs mit esodálkozni. Perverz a nyelv-érzésük; a tudásuk, az izlésük, az erkölcsük és a — politikájuk is. A latin-ról azt hiszik, hogy francia, az izléstelenségükről azt, hogy izlés, a tudatlanságukról azt, hogy szintiszta tudomány, hazafiátlan politikájukról azt hiszik, hogy magyar, pedig bizony csak osztrák, de még annak is a legalja, mert az osztráknak abból a fajtájából való, amit magyarul — **labancnak** nevezünk.

— **Házi cseléd** évi bér mellett azonnal alkalmazást nyer. Cím e lap kiadóhivatalában.

Közbirtokossági ügyek.

Kivonat a feldobolyi közbirtokosság 1906. január hó 9-én Bodola Sándor elnöklété alatt tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak a közbirtokosság tagjai csaknem teljes számban.

Olvastatik nagyságos lengyel falvi báró Orbán Ottó urnak „A székelyföldi erdők és a nép magánjogainak elközvése” című felhívása.

Elnök felhívja a közgyűlést, hogy a figyelemre méltó felhívásnak minket érdeklő egyes pontjait vegye tárgyalás- és beható vitatás alá. A közgyűlés kiváló figyelemmel hallgatta a közbirtokosságunk ügyét is igen közlelő érdeklő felhívás egyes részeit.

Nevezetesen: az erdőkezelési díjak sulya fölöttébb nyomja a birtokosságot. Az állattenyésztés szűk korlátok közé szorított. Szép bükös erdőinknek némely részei teljesen letaroltattak; helyettük nyír, nyár s egyéb értéktelen bokrok nőttek. A letarolt helyeken — természetesen — nem szabad legeltetni. Némely területet tölgyakkal kellett beültetni s hogy a legeltetés teljesen ki legyen zárva, kerítéssel körül véteztet stb. stb. A gyűlés egyhangulag határozatilag kimondja, hogy ezen ügyre vonatkozó szükséges felvilágosítás és utmutatás nyerhetése végett érintkezésbe lép nagyságos lengyel falvi báró Orbán Ottó urral, szíves felhívásáért addig is köszönettel adózik s egyúttal megbizza Bodola Sándor közbirtokossági elnököt, hogy a „Székely-Udvarhely” című lapot jelen évre a feldobolyi közbirtokosság címére haladéktalanul rendelje meg.

Több tárgy nem lévén, a jegyzőkönyv hitelesítettik.

Tegző András,	Bacsó József,
b. tag	b. tag
Bodola Sándor,	Tegző János,
elnök.	jgyzó.

A jegyzőkönyv hitelül

Feldoboly, 1906. jan. 31.

Bodola Sándor, birt. elnök.

A gyergyóalfalvi közbirtokosság tisztújító közgyűlését jan. 30-án tartotta meg. Közbirtokossági elnök lett: Balázs Gergely, a közbirtokosság jegyzőjévé Baricz Dénest választották meg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A királyi eskü. Most egy éve (január 4-én) I. Ferenc József király a budavári palota tróntermében feloszlatta a magyar országgyűlés kép-

viselőházát. Ezen alkalomból Fényes László hírlapíró a „Független Magyarországra” 1905. január 5-iki számában megjelent vezércikkében ezt írta:

„Ma, 1905. január 4-én a királyi eskübe velett hit romjain közölni kell, hogy Budavárában I. Ferenc József megszegte királyi esküjét. Magyarország alkotmánybiztosító törvényét szegte meg.”

Fényes szerint ugyanis a király esküszegést követett el a házfelosztás által az 1848. törvény értelmében, amely világosan kimondja, hogy a Ház csak akkor osztható fel, ha az előző évi — a jelen esetben az 1904. évi költségvetés — megszavazva van. Erre a törvényre a király 1867. június 8-án esküt is tett.

A kir. ügyészség Fényes cikke miatt királysértési sajtóperrel támadta meg. Most volt az esküdtszéki tárgyalás Zsitvay Leó elnöklété alatt Budapesten. Azonban az esküdtek nem találták vétkesnek Fényes Lászlót a királysértésben s a bíróság ennek következtében vádlottat fölmentette.

KÖZGAZDASÁG.

46—906. ad.

Felhívás.

Az orsz. m. kir. növénytermelési kísérlet állomás ez év tavaszán vármegyénkben is ohajtván növénytermelési kísérleteket végeztetni, felhívjuk azon gazdáinkat, hogy a kik gróf Derasse bohunici javított hazai árpával, abundance és Biritó gyöngye zabbal, 4 féle takarmány répával, bänkuti, puti és sági törökbuzával termelési kísérleteket ohajtanak végezni, jelentkezzenek február 15-ig Hlatky Miklós, az egyesület titkárnál. A kísérlet árpánál és zabnál 1200—1200 öln, a répánál 800—800 öln, a törökbuzánál 1600—1600 öln eszközöndő. A kísérlet eredményei a kísérleti állomás által küldendő rovatossévekben feltüntetendők.

Székelyudvarhely, 1906. febr. 6.

Az elnökség.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Könnyen elképzelhető,

hogy egy olyan szer, amely a szervezetet új erőforrásokhoz juttatja, azt képessé teszi arra, hogy fenyegetőleg fellépő betegségeknek határozottan ellent tudjon állani. Ezt legkönnyebben a SCOTT-féle EMULSIÓ használata által érhetjük el. A SCOTT-féle EMULSIÓ jó ízű és könnyen emészthető készítmény, mely legfinomabb gyógyszerkamajolajból készül mesz és nátron hipophosphitok hozzáadásával. A csukamajolaj az egészséges, izmos hus képződését előmozdítja, míg a hipophosphitok az idegeket edzik és az életerőt fokozzák.

A SCOTT-féle EMULSIÓ valódiságának jele a „hátan nagy csukahalat vivó halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében minta üveggel bérmentve szolgál:

Dr. BUDA I. E. M. I. L.

„Városi gyógyszer-tára” BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

NYILT-TÉR.*

Gyászjelentés.

A tulirott a legbánatosabb szívvel jelenti, a drága két kis

mentsi

életök tavaszán 11 hónapos korukban tülhizás következtében erőszak által történt gyászos kimultát.

E drága hamvak földi maradványainak eltakarítása folyó hó 8-án csütörtökön esti 8 órától lesz mely végtiszteltetlre alázatos tisztelettel hívom meg a n. é. közönséget, vendégeimet és ösmerőseimet. E szer-tartásos aktushoz Sándorka jeles zenekara fogja a legjobb kesergő és vig darab-jait előadni. A kedélyek felvidítésére Kisküküllőmenti, most hozott kiváló jó borok valamint debreceni kolbász, tüdős és májossal leszék kész szolgálattal.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esedez

Sándor István.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Kiadó lakás. Kossuth-utca 75. szám alatt egy különálló 3 szoba, konyha, istálló, udvar és kertből álló lakás április 24 től kiadandó. Értekezhetni özv. Paál Jánosnénál Szentimre-utca 12. szám alatt.

Üzlet átvétel.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Székelyudvarhelyt, a Kossuth Lajos utca 2. szám a. levő Mészáros Lajos féle

borbély- és fodrászüzletet

átvettem, és azt a mai kor követelményeinek megfelelően átalakítva tovább vezetem.

Főcélom leendő a n. é. közönség bizalmát és pártfogását pontos és jó kiszolgálással mindenkor megérdemelni.

Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva vagyok kiváló tisztelettel:

Válics Jenő

borbély és fodrász.

Szám 651—1906. kig.

Hirdetmény.

Szegesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyésztő-állatvásárlása

folyó évi március hó 12-én fog az új marhavásártéren megtartatni.

A vásár alkalmával a város által díjak 690 korona összegben fognak kiosztatni.

Helypénzek vagy más díjak nem szednek.

Díjakban csakis azon nagykülföldi megyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább 1/4 (három-negyedév óta birtokukban van.

A városi tenyészállatvásárlással kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szerint a járási tenyészállat-díjazás is meg fog tartatni, mely alkalommal díjak 670 korona összegben fognak kiosztatni.

A marhalevél feltétlenül elhozandó.

A vásár alkalmával községek és földbirtokosok tenyészállatokban szükségletüket fedezhetik.

Szegesvár, 1906. évi január 30-án.

A városi tanács.

Ház eladás. A Vár-utcában a 15. sz. a. levő ház eladó. Értekezhetni ifj. Bodrogi Györgynél Székelyudvarhely Vár-utca.

Építés. A derzsi unit. egyház község kántor-tanító lakásának építését február 11-én d. u. 2 órakor nyilvános árlejtésen kiadja Terv, költségvetés és feltételek pápi hivatalnál megtekintethetők. Egyházi előjáráság.

Téli menetrend.

Érvényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Nagyvárad — Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-III.	I-II.
900	915	i Budapest k. p. u.	740	750
1152	1119	i Szolnok	322	332
1206	1132	i Szajol	304	319
144	1249	i Püspökladány	119	403
344	217	i Nagyvárad	1109	233
410	218	i Nagyvárad	1037	232
834	553	i Kolozsvár	605	1110
	915	i Dees	345	
	305	i „		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	728	i Aranyos-Gyères	348	930
1044	750	i Székely-Kocsárd	307	900
458	1025	i Marosvásárhely	1225	588
538	526	i „	537	1123
1149	832	i Tövis	157	812
402		i Arad	635	
704		i „	850	
1258	904	i Küküllőszög	1248	735
818		i Sövár		150
	355	i „	859	
157	943	i Kis Kapus	1141	656
358	1257	i Nagy-Szeben	731	445
1120	731	i „	1257	915
218	947	i Kis-Kapus	1109	650
340	1053	i Segesvár	948	549
613	133	i Székelyudvarhely	705	305
347	1190	i Segesvár	922	542
750	209	i Brassó	532	245
106	652	i Kézdi-Vásárhely	Tv. 1016	
306		i Gyimes	Szv. 445	
104	219	i Brassó	728	218
331		i Predeal	612	112
53	910	i Bukarest		805

* Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek.

† Az i — indulás; é — érkezés.

8188—905. tlkv. szám.

Hirdetmény.

A Tenyész község tagosítása folytán a község telekkönyvei átalakítottak s ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. XXIX. törvények, az 1889. XXXVIII. törvények és 1891. XVI. törvények a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892 évi XXIX. törvények között szabályozott eljárás a telek-jegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított:

1 Ez azzal a felhívással tette közzé: hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. törvények 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889 évi XXXVIII. törvények 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. törvények 15. §-a) pontjába foglalt kiegészítéseit, valamint az 1889. XXXVIII. törvények 7. §-a) és az 1891. XVI. törvények 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. törvény-

cikk 22 §. a) alapján történt közelek érvénytelenségét kimutathatják, eveghöl törési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1906. évi augusztus 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indokolt törési kereset annak a harmadik személynek aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. törvények 16. és 18 §-ainak eseteiben, ide érve az utolsó §-nak az 1889. XXXVIII. törvények 5. 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, irásbeli ellenmondásukat hat hónap alatt vagyis 1906. évi augusztus 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fognak.

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül, az 1892. XIX. törvények szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve velük — ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. törvények 16. §. a) alapján történt bejegyzést serelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó, kérvényeket hat hónap alatt vagyis 1906. évi július hó 25-ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor bejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseiket pedig csak a törvény rendes útján, és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelemztetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti iratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

Szekelyudvarhely, 1905. dec. 19.

Dr VOITH.

kir. tszéki egyes bíró

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárúkból, porcellán, üveg, gyermek-játék, díszműárú, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Mindig friss fűszerárú!

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1906.

SZENKOVITS JÁNOS UTODA

férfi és női divat-áruháza

Szekelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiúk
Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Dívtos és olcsó ruha-vállalat merték után, a ruhák ingyen takarítottásával.

Legolcsóbb árak!